

Ammattiosaajan työkykypassi

Bovallius-ammattiopistossa (BAO) ja Keskuspuiston ammattiopistossa (KPAO)

Tea Järvinen, BAO

Sari Möller-Välinen, KPAO

Ammattiosaajan työkykypassin tavoitteet

Tavoite:

- lisätä opiskelijoiden tietoja, taitoja ja motivaatiota huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan opiskelun aikana ja sen jälkeen.

Työkykypassin avulla:

- Tuetaan ammatillista kasvua ja kehittymistä sekä vastataan oman alan työkykyhaasteisiin esim. työturvallisuuden ja -ergonomian osalta.
- Motivoidaan ja ohjataan opiskelijaa omaehtoiseen toiminta- ja työkyvyn ylläpitoon sekä terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimiseen mm. terveyttä edistävän liikunnan avulla.
- Tuetaan opiskelijoiden osallisuutta sekä ryhmissä että itsenäisinä toimijoina.

Ammattiosaajan työkykypassin kuvaus

Ammattiosaajan työkykypassi koostuu viidestä osa-alueesta, joiden vaativuus on yhteensä 9 osaamispistettä:

- ▶ Ammatin työkykyvalmiudet (2 osp)
- ▶ Toiminta- ja työkykyä edistävä liikunta (2 osp)
- ▶ Terveysosaaminen (2 osp)
- ▶ Harrastuneisuus ja yhteistyötaidot (1 osp)
- ▶ Työkykyvalmiuksien vahvistaminen (2 osp)

Suorittaminen, seuranta ja todistus

- ▶ Ammattiosaajan työkykypassi suoritetaan ammatillisen peruskoulutuksen aikana.
- ▶ Työkykypassi kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (HOPS) ja sitä seurataan koulutuksen järjestäjän käyttämässä opintosuoritusten hallintajärjestelmässä (esim. wilma/vinha).
- ▶ Opiskelijan tulee saavuttaa jokaiselta osa-alueelta **valtakunnallisesti** määritetyt osaamisen tavoitteet.
- ▶ Työkykypassista **ei anneta numeroarvosanaa**
- ▶ Ammattiosaajan työkykypassin osa-alueiden osaamisen arvioi ja kirjaa opintosuoritusten hallintajärjestelmään kunkin osa-alueen opetuksesta vastaava henkilö.
- ▶ Arvioinnin tukena voidaan käyttää opiskelijan itsearviointia ja työpaikkaohjaajan arviointia.
- ▶ Ammattiosaajan työkykypassin suorittamisesta tulee tehdä merkintä tutkintotodistukseen. Merkintä tehdään päättötodistusosaan. Päättötodistuksen Opintoihin sisältyvät -kohdan alle lisätään lause "Opiskelija on lisäksi suorittanut Ammattiosaajan työkykypassin".
- ▶ Opiskelijalle suositellaan annettavaksi erillinen **Ammattiosaajan työkykypassi -todistus**

Osa-alue 1: Ammatin työkykyvalmiudet (2 osp)

Osaamistavoitteet:

- ▶ opiskelija tiedostaa tulevan ammattinsa työkykyhaasteet ja oman toimintansa vaikutuksen työkykyyn sekä osaa toimia omaa ja yhteisön työkykyä edistävästi.
- ▶ Opiskelija osaa kehittää ryhmän työturvallisuutta ja työkykyä työympäristössä omien työkäytäntöjensä kautta.

Osa-alue 1: Ammatin työkykyvalmiudet (2 osp)

Osaamisen arviointi

- ▶ Opiskelija havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä.
- ▶ Hän toimii omassa työssään ohjeiden mukaisesti, vaaratilanteita ennaltaehkäisevästi ja perustelee toimintansa.
- ▶ Hän noudattaa työturvallisuutta ja soveltaa tietoa muuttuviin olosuhteisiin, arvioi toimintaansa avoimesti ja realistisesti sekä ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä toiminnassaan tarkoituksenmukaisesti.
- ▶ Opiskelija suojautuu työhön ja työympäristöön liittyviltä vaaroilta, käyttää työvälineitä, laitteita ja suojaimia asianmukaisesti sekä varmistaa oman, työtovereiden ja asiakkaiden turvallisuuden eri tilanteissa.
- ▶ Opiskelija havaitsee ja tunnistaa ammattinsa keskeiset työterveyttä ja työkykyä kuormittavat tekijät. Hän ennakoi ja suunnittelee työnsä huomioiden terveysnäkökohdat, noudattaa ergonomiaa työssään ja soveltaa sitä vaihtelevissa työtilanteissa.
- ▶ Opiskelija hyödyntää oma-aloitteisesti alalle soveltuvaa terveyttä edistävää liikuntaa terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi.
- ▶ Hän opastaa ryhmän jäsenenä myös muita toimimaan terveellisesti ja turvallisesti.
- ▶ Opiskelija toimii sujuvasti ryhmässä ja osaa tarvittaessa käsitellä myös ristiriitatilanteita.
- ▶ Opiskelija tuntee työelämän tiedon ja tuen lähteet ja hankkii työyhteisössä tietoa ja tukea tarvittaessa.

Osa-alue 1: Ammatin työkykyvalmiudet (2 osp)

Suorittamisesta BAO:ssa ja KPAO:ssa

- ▶ Jokaisella opiskelijalla yksilöllinen sisältö
- ▶ Perehdytys alan työturvallisuus asioihin (työvälineet, laitteet, suojaimet)
- ▶ Työergonomia
- ▶ Erikseen suoritettavat kortit:
 - Työturvallisuuskortti
 - Tulityökortti
 - Hygieniapassi
 - Anniskelupassi
 - Ensiapu1/hätäensiapu
- ▶ työelämäjakso liittyvä osaamisen arviointi / näyttö
 - Alpo.fi sivuston Ammatin työkykyvalmiudet tehtäviä
- ▶ teemaviikkoihin liittyvän toiminnan toteutus osana oppilaitoksen toimintaa.
- ▶ Tavoitteisiin sopivat vapaasti valittavat opinnot

Osa-alue 2: Toiminta- ja työkykyä edistävä liikunta (2 osp)

Osaamistavoitteet:

- ▶ opiskelija ymmärtää liikunnan merkityksen toiminta- ja työkyvylle
- ▶ osaa tunnistaa oman alansa fyysiset kuormitustekijät
- ▶ osaa liikkua toiminta- ja työkykyään ylläpitäen tai edistäen
- ▶ osaa hakea tietoa ja tutustua terveyttä, psyykkistä vireystilaa ja jaksamista edistäviin liikuntamuotoihin.

Osa-alue 2: Toiminta- ja työkykyä edistävä liikunta (2osp)

Osaamisen arviointi:

- ▶ Opiskelija pitää yllä fyysistä toimintakykyään osallistumalla liikuntatilanteisiin annettujen ohjeiden mukaan ja noudattaa reilun pelin periaatteita.
- ▶ Opiskelija ymmärtää liikunnan, terveellisen ravinnon ja levon merkityksen omaan terveyteensä ja hyvinvointiinsa ja suunnittelee sekä noudattaa itselleen laatimaansa liikuntasuunnitelmaa niin opiskelu- kuin työelämäjaksolla.
- ▶ Opiskelija arvioi oman fyysisen toimintakykynsä kehittymistä.
- ▶ Opiskelija osallistuu järjestettyyn liikuntatoimintaan ja -tilaisuuksiin ja kannustaa myös muita osallistumaan tai harrastaa omatoimisesti säännöllistä liikuntaa, josta pitää liikuntapäiväkirjaa.
- ▶ Opiskelija hyödyntää omassa toiminnassaan erilaisia kuntoliikunnan ja terveyttä edistävän liikunnan muotoja sekä seuraa omaa edistymistään.

Osa-alue 2: Toiminta- ja työkykyä edistävä liikunta (2osp)

Suorittamisesta BAO:ssa ja KPAO:ssa

- ▶ 1 osp pakollinen + 1 osp valinnainen TyLTe:n liikuntaosiosta

TAI

- ▶ Aktiivinen osallistuminen oppilaitoksen liikuntakerhoissa, josta ohjaaja kirjoittaa todistuksen
- ▶ Osaaminen voidaan osoittaa myös liikuntaharrastuksena, josta ohjaaja tai valmentaja kirjoittaa todistuksen
- ▶ Tavoitteisiin sopivat vapaasti valittavat opinnot

Osa-alue 3: Terveysosaaminen (2osp)

Osaamistavoitteet:

- ▶ opiskelija ymmärtää liikunnan, ravinnon, levon, unen, virkistystyksen, ihmissuhteiden, elämäntapojen ja terveyden väliset yhteydet ja osaa ottaa ne huomioon toiminnassaan.
- ▶ tuntee oman alansa keskeiset terveyttä ja työkykyä kuormittavat tekijät ja osaa ottaa ne työssään huomioon.
- ▶ tiedostaa omien valintojensa vaikutukset toiminta- ja työkykyynsä ja osaa hakea tarvittaessa opiskeluhuollon ja opiskelijaterveydenhuollon palveluja.

Osa-alue 3: Terveysosaaminen (2osp)

Osaamisen arviointi:

- ▶ Opiskelija tunnistaa oman alansa tavallisimmat terveyshaitat sekä terveyttä ja opiskelukykyä kuormittavat tekijät ja välttää niitä.
- ▶ Opiskelija tietää fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavat tekijät, arvioi ja soveltaa tätä tietoa, laatii hyvinvointisuunnitelman ja noudattaa sitä.
- ▶ Opiskelija toimii työssäoppimisjaksolla sovittujen terveyttä edistävien toimintaohjeiden tai suunnitelman mukaisesti.

Osa-alue 3: Terveysosaaminen (2 osp)

Suorittamisesta BAO:ssa ja KPAO:ssa

- ▶ 1 osp pakollinen

JA

- ▶ 1 osp valinnainen TyLTe:n terveysosioista

TAI

- ▶ 1 osp psykologiaa

TAI

- ▶ Arjen hallinnan, opiskelukyvyyn ja asumisen kursseilla
- ▶ Tavoitteisiin sopivat vapaasti valittavat opinnot
- ▶ Erilaisia teemaryhmiä oppilaitoksen arjessa (tai sen ulkopuolella)
 - Esim. painonhallinta- ja irti tupakasta ryhmiä käynnistämällä.

Osa-alue 4: Harrastuneisuus ja yhteistyötaidot (1osp)

Osaamistavoitteet:

- ▶ Opiskelija ymmärtää harrastusten merkityksen työkyvyn edistämisessä
- ▶ Opiskelija osaa hyödyntää harrastuksia työssä jaksamisessa ja ammattiosaamisensa kehittämisessä.
- ▶ Opiskelija osaa aloittaa tai jatkaa itselleen sopivaa harrastusta.

Osa-alue 4: Harrastuneisuus ja yhteistyötaidot (1osp)

- ▶ Osaamisen arviointi
- ▶ Opiskelija osallistuu säännöllisesti oppilaitoksen opiskelijakunta-, tutor- tai kerhotoimintaan
- ▶ tai oppilaitoksen yhteistyökumppaneiden tai sidosryhmien järjestämään kerhotoimintaan.
- ▶ Vaihtoehtoisesti opiskelijalla on omaan vapaa-aikaansa liittyvä säännöllinen harrastus, joka voi olla kulttuuriin, liikuntaan, vapaaehtoistoimintaan tai yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyvää toimintaa yksin tai osana yhteisöä.
- ▶ Opiskelija kykenee ilmaisemaan itseään ja toimimaan niin kahdenkeskisissä kuin pienryhmien vuorovaikutustilanteissa.

Osa-alue 4: Harrastuneisuus ja yhteistyötaidot (1osp)

Suorittamisesta BAO:ssa ja KPAO:ssa

- ▶ 20 h suorituksia

Esim.

- ▶ oppilaitoksen opiskelijakunta- ja/tai tutortoiminta
- ▶ liikunta-, kulttuuri- tai ammattikerhot
- ▶ ulkopuolinen harrastustoiminta
- ▶ kansalaisjärjestöjen vapaaehtoistyö

Osa-alue 5: Työkykyvalmiuksien vahvistaminen (2osp)

Osaamistavoitteet:

- ▶ opiskelija osaa vahvistaa ja syventää työkykyä tukevaa osaamistaan.
- ▶ osaa hankkia lisää tietoa ja taitoa työkyvystä, osallistua työkykyä konkreettisesti parantavaan toimintaan ja siirtää oppimaansa käytäntöön.

Osa-alue 5: Työkykyvalmiuksien vahvistaminen (2osp)

Osaamisen arviointi:

- ▶ Opiskelija kykenee tunnistamaan työkyvyn eri osa-alueita vahvistavia keinoja työpaikalla ja vapaa-ajalla ja ottamaan näitä käyttöön.
- ▶ Opiskelija tuntee oman alansa ja työssäoppimispaikkansa työehdot ja keskeisen työlainsäädännön ja toimii oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti.
- ▶ Opiskelija perehtyy työssäoppimisjaksolla työpaikan työsuojeluohjeisiin ja määräyksiin, toimii niiden mukaisesti sekä huolehtii työturvallisuudesta.
- ▶ Opiskelija hankkii tietoa yrityksen työkykyä lisäävästä toiminnasta, osallistuu siihen aktiivisesti ja toimii joustavasti erilaisissa tilanteissa.
- ▶ Opiskelija kykenee vuorovaikutukseen työyhteisössä eri asemassa olevien ihmisten kanssa, työskentelemään osana työryhmää ja erilaisten ihmisten kanssa sekä toimimaan sovittelevasti myös konfliktitilanteissa.
- ▶ Opiskelija selvittää yrityksen ohjeet työntekijän viestinnästä, sosiaalisen median käytöstä ja imagollisesta markkinoinnista sekä noudattaa verkonkäytön etikettiä.

Osa-alue 5: Työkykyvalmiuksien vahvistaminen (2 osp)

Suorittamisesta BAO:ssa ja KPAO:ssa

- ▶ 1 osp työelämätaidot kurssista
 - ▶ 1 osp työssäoppimisjaksolta / näytöstä opintojen loppupuolella
- TAI
- ▶ Tavoitteisiin sopivat vapaasti valittavat opinnot

Lisäinfoa

- ▶ alpo.fi sivuston valmiit tehtävät
- ▶ arjenarkki.fi sivuston työkykypassisivustot